

HUTKAI ZSUZSANNA

A GAZDASÁG FEJLESZTÉSÉNEK PROGRAMJA

AZ ÚJ MAGYARORSZÁG FEJLESZTÉSI TERV GAZDASÁGFEJLESZTÉSI OPERATÍV PROGRAMJÁNAK IDŐSZAKOS ÉRTÉKELÉSE A 2007–2008-AS AKCIÓTERVEK TÜKRÉBEN

A tanulmány célja, hogy bemutassa a Gazdaságfejlesztési Operatív Program feladatait, valamint áttekintést adjon az operatív program pályázati eredményeiről, a tervektől való eltérésekről a 2007–2008-as időszakra vonatkozóan. Az eredményeket bemutató adatok csak az Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT) Gazdaságfejlesztési Operatív Programjára, annak keretében meghirdetett pályázatokra vonatkoznak. Az adatok a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség EMIR rendszeréből 2009. április 3-án kerültek letöltésre. Tartalmazzák a kiemelt – nem pályázatos formában meghirdetett – projekteket is.

BEVEZETÉS

Magyarország 2007 és 2013 között 22,4 milliárd eurós uniós támogatásban részesülhet. A források felhasználását az Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT) és annak dokumentumai rögzítik, amelyekben meghatározott két alapvető cél a foglalkoztatás bővítése és a tartós gazdasági növekedés feltételeinek megteremtése. Ezen célok megvalósítása az alacsony gazdasági teljesítmény és a magas munkanélküliség ismeretében, valamint a 2008 végén kibontakozó, világméretű pénzügyi válság okozta gazdasági környezetben komoly kihívást jelent hazánk számára.

A piacgazdaságokban a gazdasági erőforrások allokációját piaci mechanizmusok irányítják; a gazdasági szerkezet változásait a kereslet és a kínálat, valamint a verseny határozzák meg. Az állami beavatkozás, a kis- és közepes vállalkozások fejlesztését célzó kormányzati politika területei két csoportra oszthatók – egyrészt azon csoportra, amelyet intézményi reformokként említenek, s másrészt amelybe a kedvező jogi szabályozási és gazdasági környezet kialakítása és biztosítása tartozik. Az Európai Unió ajánlásai is hangsúlyosnak tekintik a vállalkozások kedvező környezetének kialakítását, amelyben a tulajdonjogok védelme, a jogbiztonság kiemelt területek, mivel a tulajdonjogok tisztázottsága és érvényesíthetősége a vállalkozások működtetésének, jövedelemszerzésének, vagyongyarapodásának alapfeltétele.

A kis- és középvállalkozói politikák megfogalmazásakor számos érvet sorolnak fel arra, hogy miért is fontosak a kkv-k egy gazdaságban. A leggyakrabban előforduló érvek között található – a teljesség igénye nélkül – a következő megállapítások: A kisvállalkozások teljesítménye fontos része a jövedelemtermelés növelésének, a gazdasági növekedésnek. Több ágazatban (mint például a kereskedelem és a szolgáltatások) a kisvállalkozások jelentős részt vállalnak a gazdasági teljesítményből. Az új termékek, szolgáltatások egy részét is a kisvállalkozások viszik piacra, alkalmazkodóképességük gyorsabbá teszi a gazdasági átalakulást. A kis- és a nagyvállalkozások kölcsönösen előnyöket nyújthatnak egymásnak, és sikeres együttműködésük javíthatja az adott ország nemzetközi versenyképességét.

A verseny a hatékonyság növelésére ösztönöz, és nem engedi a monopóliumok kialakulását. Az új piaci szereplők megjelenése leggyakrabban kis- és középvállalkozások formájában történik, a kis cégek magukban rejtik a gyors növekedés lehetőségét, és folyamatos piaci jelenlétük is a verseny erősítését eredményezheti. A sikertelen vállalkozások távozása a piacról természetes jelenségnek tekinthető, mivel a nem megfelelő célra lekötött erőforrásokat fel kell szabadítani, és más területeken hasznosítani. A versenyszabályozás mellett a verseny fenntartásához értelemszerűen arra is szükség van, hogy folyamatosan sok szereplő legyen a piacon.

A kisvállalkozásoknak a vállalati szektorokban magas (általában 40–70 százalékos) részesedésük van a foglalkoztatásból. Az új munkahelyek nagy részét is a kisvállalkozások hozzák létre.

A kis és középvállalkozásoknak a regionális és helyi fejlődésben is meghatározó szerepük lehet, mivel egy kisebb térségben, a helyi piacokon értékesítő kisvállalkozások hatékonyan tudnak hozzájárulni a helyi gazdaság fejlődéséhez. Az Európai Unió fejlesztései az elmaradottabb térségeket célozzák, ezáltal a kisvállalkozás-fejlesztés nagyrészt regionális dimenzióban jelenik meg.

A kisvállalkozások gyakran jelentik az alacsony jövedelmű társadalmi rétegek legfőbb jövedelemszerzési forrását, mivel általában a helyi piacra termelnek, és helyi munkaerőt foglalkoztatnak; ezáltal fontos szerepet játszhatnak a társadalmi kohézió megteremtésében és erősítésében.

A gazdaságfejlesztés kiemelt jelentőséggel bír hazánkban is. *A kis- és középvállalkozások fejlesztésének stratégiája 2007–2013* (2007) című dokumentumban az átfogó célok között a támogató szabályozási környezet kialakítása, a finanszírozási források bővülése, a vállalkozói tudás fejlődése és a vállalkozói készség fejlesztése áll a középpontban, míg a horizontális célok között a javuló termelékenység, a bővülő foglalkoztatás, az integrálódás a globális gazdaságba és a hatékonyabb vállalatok közötti együttműködés szerepel.

1. GAZDASÁGFEJLESZTÉSI OPERATÍV PROGRAM CÉLJA ÉS FŐBB TERÜLETEI

A Gazdaságfejlesztési Operatív Program az Új Magyarország Fejlesztési Terv hat konvergencia-régióra kiterjedő ágazati operatív programja, fő célja a magyar gazdaság tartós növekedésének elősegítése, a produktív szektor versenyképességének és a tartós növekedési tényezőknek az erősítése révén. Az Operatív Program prioritásai a következők:

GOP 1. – K+F ÉS INNOVÁCIÓ A VERSENYKÉPESSÉGÉRT

A prioritás ösztönzi a gazdaságban hasznosuló ipari kutatási és kísérleti fejlesztési tevékenységeket, amelyek a vállalkozások, egyetemek és kutatóintézetek közötti szoros innovációs együttműködésben valósulnak meg; támogatást biztosítanak korszerű kutatási infrastruktúra kialakításához, szabadalmak bejelentéséhez. A prioritás további célja a kutatási tevékenységnek és az innovatív vállalkozásoknak fizikailag is helyet adó innovációs és technológiai parkok létesítése és a meglévő intézmények

fejlesztése, valamint olyan elképzelések támogatása, amelyek egyidejűleg több oldalról segítik a hazai vállalati innovációt.

GOP 2. – A VÁLLALKOZÁSOK (KIEMELTEN A KKV-K) KOMPLEX FEJLESZTÉSE

A prioritás célja a növekedési potenciállal rendelkező vállalkozások, elsősorban a mikro-, kis, és középvállalkozások vállalati kapacitásainak komplex fejlesztése jövedelemtermelő képességük növelése és piaci pozícióik javítása érdekében, amelyet a technológiaintenzív tevékenységek további kiépítése, a magas hozzáadott-értékű termelés és stratégiai szolgáltatások hazai meggyökereztetése, a kkv-szektor modernizációja, a foglalkoztatásban betöltött szerepének erősítése támogathat. Fontos szerepet tölt be a vállalati szervezet- és humánerőforrás-fejlesztések, az IKT-technológia és alkalmazások használatának, illetve az üzlet- és piacfejlesztési tevékenységeknek az integrálása.

GOP 3 – A MODERN ÜZLETI KÖRNYEZET ERŐSÍTÉSE

A prioritás keretében a vállalkozások külső, működési környezetének fejlesztése részesülhet támogatásban; a versenyképesség javításához kapcsolódó IKT infrastruktúra fejlesztése, a korszerű IKT *hálózati infrastruktúra* kialakítása, a szélessávú hálózatokhoz való hozzáférés elősegítése kap kiemelt szerepet. További cél a térségi, üzleti infrastruktúra kiépítettségének fejlesztése, a vállalatok megfelelő információval való ellátása, emeltszintű üzleti, piaci tanácsadás.

GOP 4 – PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK

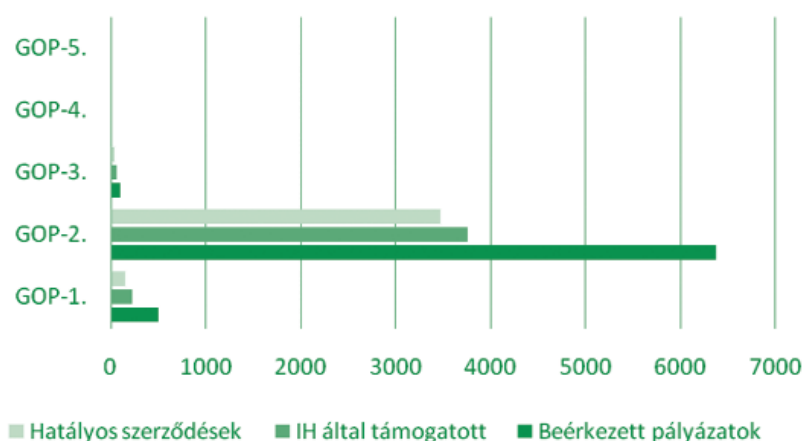
A bankokkal hitelviszonyban nem álló, magyarországi székhelyű mikro-, kis- és középvállalkozások fejlesztése a hitelhez jutás lehetőségeinek bővítésével.

GOP 5 – TECHNIKAI SEGÍTSÉGNYÚJTÁS

Az operatív program lebonyolítása.

2. AZ ÚJ MAGYARORSZÁG FEJLESZTÉSI TERV GAZDASÁGFEJLESZTÉSI OPERATÍV PROGRAMJÁRA VONATKOZÓ, 2007–2008-AS IDŐSZAKBAN ELÉRT EREDMÉNYEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA PRIORITÁSONKÉNT

Az ÚMFT Gazdaságfejlesztési Operatív Programjára 2009. április elejéig közel 7000 pályázatot nyújtottak be. Az operatív program prioritásaira benyújtott, Irányító Hatóság által támogatott pályázataira és hatályos szerződéseire vonatkozó adatokat az *1. ábra* szemlélteti.

Forrás: www.nfu.hu/emir

1. ábra. A GOP pályázati alapadatai 2009 áprilisában, db

Az összes GOP-ra benyújtott pályázat közül a legtöbbet a GOP 2. – A vállalkozások (kiemelten a kkv-k) komplex fejlesztése prioritásra adták be, a legkevesebbet pedig a GOP 4. – Pénzügyi eszközök prioritásra, amennyiben figyelmen kívül hagyjuk a GOP 5. – Technikai segítségnyújtás prioritás adatait. Az IH által támogatott pályázatok és a hatályos szerződések tekintetében is hasonló a sorrend az egyes prioritások között, amit az 1. táblázat szemléltet részletesen.

1. táblázat: A GOP-ra beérkezett pályázatok, az IH által támogatott és a hatályos szerződések megoszlása az egyes prioritások között, százalék

A GOP prioritás megnevezése	Beérkezett pályázatok megoszlása	Az IH által támogatott pályázatok megoszlása	Hatályos szerződések megoszlása
GOP 1. – K+F és innováció a versenyképességért	7,25	5,44	4,23
GOP 2. – A vállalkozások (kiemelten a kkv-k) komplex fejlesztése	91,30	92,90	94,52
GOP 3 – A modern üzleti környezet erősítése	1,36	1,56	1,15
GOP 4 – Pénzügyi eszközök	0,06	0,07	0,08
GOP 5 – Technikai segítségnyújtás	0,03	0,02	0,03
GOP összesen	100,00	100,00	100,00

Forrás: www.nfu.hu/emir

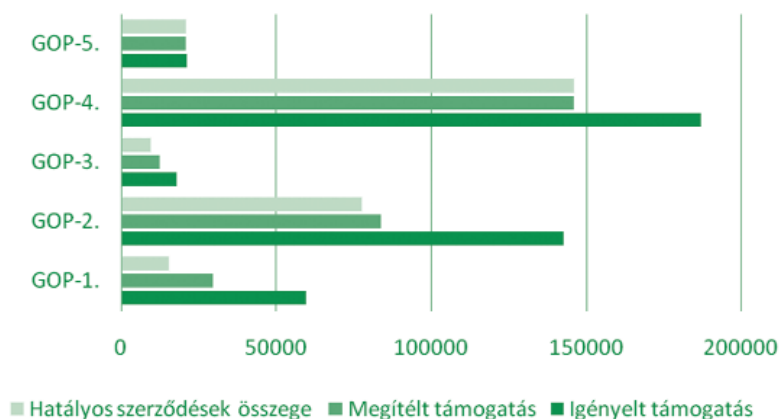
Az egyes prioritások sikerességét vizsgálva megállapítható, hogy összességében a benyújtott pályázatok 57,93 százaléka vált az Irányító Hatóság által támogatott projektté, amelyek 90,7 százalékában van érvényben hatályos szerződés. A legsikeresebbnek a GOP 4. – Pénzügyi eszközök prioritás pályázatai tekinthetők, mivel ennél kiemelkedően magas, 75 százalékos a támogatottsági arány, s ezek mindegyikére hatályos szerződés van érvényben. (2. táblázat)

Az ÚMFT Gazdaságfejlesztési Operatív Programjára 2009. április elejéig 428,77 Mrd forint támogatást igényeltek. Az operatív program prioritásaira igényelt, megítélt és hatályos szerződések összegére vonatkozó adatokat a 2. ábra mutatja be.

2. táblázat: A GOP pályázatok eredményessége prioritásonként, százalék

A GOP prioritás megnevezése	Az IH által támogatott pályázatok a beérkezett pályázatok arányában	Hatályos szerződések az IH által támogatott pályázatok arányában
GOP 1. - K+F és innováció a versenyképességért	43,48	70,45
GOP 2. - A vállalkozások (kiemelten a kkv-k) komplex fejlesztése	58,95	92,28
GOP 3 - A modern üzleti környezet erősítése	66,32	66,67
GOP 4 - Pénzügyi eszközök	75,00	100,00
GOP 5 - Technikai segítségnyújtás	50,00	100,00
GOP összesen	57,93	90,70

Forrás: www.nfu.hu/emir

Forrás: www.nfu.hu/emir

2. ábra: A GOP pályázati alapadatai 2009. áprilisában, millió Ft

Az összes GOP-ra igényelt támogatásból a legtöbbet a GOP 4. Pénzügyi eszközök prioritásra, a legkevesebbet pedig a GOP 3. A modern üzleti környezet erősítésére igényeltek. A megítélt támogatások és a hatályos szerződések összege tekintetében is hasonló a sorrend az egyes prioritások között, amit a 3. táblázatban láthatunk.

3. táblázat: A GOP-ra igényelt, megítélt támogatások és a hatályos szerződések összegének megoszlása az egyes prioritások között, százalék

A GOP prioritás megnevezése	Igényelt támogatás megoszlása	Megítélt támogatás megoszlása	Hatályos szerződések összegének megoszlása
GOP 1. - K+F és innováció a versenyképességért	13,95	10,12	5,77
GOP 2. - A vállalkozások (kiemelten a kkv-k) komplex fejlesztése	33,31	28,61	28,75
GOP 3 - A modern üzleti környezet erősítése	4,16	4,29	3,56
GOP 4 - Pénzügyi eszközök	43,66	49,83	54,15
GOP 5 - Technikai segítségnyújtás	4,92	7,16	7,78
GOP összesen	100,00	100,00	100,00

Forrás: www.nfu.hu/emir

Az egyes prioritások pénzügyi sikerességét, eredményességét vizsgálva megállapítható, hogy összességében az igényelt támogatások 68,34 százaléka lett megítélt támogatás, amelyek 92,03 százaléka a hatályos szerződésekben rögzített támogatás. Amennyiben figyelmen kívül hagyjuk a GOP 5. Technikai segítségnyújtás adatait, a legsikeresebbnek a GOP 4. Pénzügyi eszközök pályázatok tekinthetők, mivel ennél a prioritásánál kiemelkedően magas, 78 százalékos a támogatottsági arány, amelyek mindegyikére hatályos szerződés van érvényben. (4. táblázat)

4. táblázat. A GOP pályázatok pénzügyi eredményessége prioritásonként, százalék

A GOP prioritás megnevezése	Megítélt támogatás az igényelt támogatás arányában	Hatályos szerződések összege a megítélt támogatás arányában
GOP 1. - K+F és innováció a versenyképességért	49,54	52,44
GOP 2. - A vállalkozások (kiemelten a kkv-k) komplex fejlesztése	58,69	92,48
GOP 3 - A modern üzleti környezet erősítése	70,46	76,37
GOP 4 - Pénzügyi eszközök	78,00	100,00
GOP 5 - Technikai segítségnyújtás	99,42	100,00
GOP összesen	68,34	92,03

Forrás: www.nfu.hu/emir

A tervek alapján a GOP 2007–2008-as időszakra vonatkozó kötelezettségvállalásokat és tervezett kifizetéseket az 5. táblázat foglalja össze.

5. táblázat. A Gazdaságfejlesztési Operatív Program pénzügyi kerete és annak ütemezése 2007–2008, Mrd Ft

A GOP prioritás megnevezése	Kötelezettségvállalás ¹		Kifizetés ¹	
	2007	2008	2007	2008
GOP 1. - K+F és innováció a versenyképességért	0,00	78,88	0,00	10,20
GOP 2. - A vállalkozások (kiemelten a kkv-k) komplex fejlesztése	48,14	48,36	0,11	25,56
GOP 3. - A modern üzleti környezet erősítése	0,00	21,62	0,00	6,40
GOP 4. - Pénzügyi eszközök	3,72	94,60	0,45	25,75 ²
Összesen	51,86	243,46	0,56	67,91²

¹ A pénzügyi adatok az OP pénzügyi táblájában a prioritásonként euróban rögzített támogatási keretösszegek Mrd forintra átszámítva, a PM által megadott hivatalos tervezési, 248 Ft/euro árfolyamon, a 2007–2008 évi kötelezettségvállalásokra vonatkozóan. Nem tartalmazza a technikai segítségnyújtásra vonatkozó kötelezettségvállalás és kifizetések összegét.

² A 2008 évi és a 2009-es évre átnyúló összeget tartalmazza

Forrás: www.nfu.hu/emir

A 2007–2008-as akciótervben rögzített kötelezettségvállalást és a megítélt támogatások, hatályos szerződések összegét vizsgálva az operatív program prioritásaiban lemaradás tapasztalható, mivel a kumulált kötelezettségvállalási terv összességében meghaladja a megítélt támogatás és a hatályos szerződések összegét is. Kivételt képez ez alól a GOP 4. - Pénzügyi eszközök prioritás, ahol jelentősen felülmúlja azt, annak

ellenére, hogy a GOP 4. esetében a kumulált kötelezettségvállalás a 2007–2008 évi és a 2009-es évre átnyúló összegeket is tartalmazza. (6. táblázat)

6. táblázat: A Gazdaságfejlesztési Operatív Programra megítélt támogatások és a hatályos szerződések összegének aránya a 2007–2008-as akciótervében rögzített kumulált kötelezettségvállalás tekintetében, százalék

A GOP prioritás megnevezése	Megítélt támogatás összege/ Kumulált kötelezettségvállalás *	Hatályos szerződések összege/ Kumulált kötelezettségvállalás *
GOP 1. – K+F és innováció a versenyképességért	37,58	19,71
GOP 2. – A vállalkozások (kiemelten a kkv-k) komplex fejlesztése	86,87	80,34
GOP 3 – A modern üzleti környezet erősítése	58,08	44,35
GOP 4 – Pénzügyi eszközök	148,49	148,49
Összesen	92,11	84,20

* A GOP 4. prioritás esetében a 2007–2008 évi és a 2009-es évre átnyúló összegeket is tartalmazza
Forrás: www.nfu.hu/emir

Összességében az operatív programra a vizsgált időszak előirányzott kumulált kötelezettségvállalása 295,32 Mrd Ft – ennek 92,11 százalékát teszi ki a megítélt támogatások összege és 84,2 százalékát a hatályos szerződések összege. A 6. táblázat adataiból kitűnik, hogy ezen területeken is nagy különbség tapasztalható az egyes prioritások között. A különbségeknek számos oka lehet; többek között adódhat a benyújtott pályázatok számából, a beérkezett pályázatok feldolgozásának és elbírálásának folyamatából, a pályázatok sikerességéből és az egyes konstrukciók zárásának időpontjából.

3. ÉRTÉKELÉS

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv Gazdaságfejlesztési Operatív Programja a hat konvergencia-régióra kiterjedő ágazati operatív program, pályázatai elsősorban ezen régiókra vonatkoznak és jelentősek a pályázati eredményekben, mivel az ÚMFT keretében benyújtott pályázatok között minden konvergencia-régióban 40 százalék fölött van a GOP pályázatok részesedése.

Az összes, Gazdaságfejlesztési Operatív Programra benyújtott pályázat több, mint 91,3 százaléka a *GOP 2. – A vállalkozások (kiemelten a kkv-k) komplex fejlesztése* prioritáshoz kapcsolódik, amelyet a *GOP 1. – K+F és innováció a versenyképességért* (7,25százalék) és a *GOP 3. – A modern üzleti környezet erősítése* (1,36 százalék) prioritás követ, s ez a sorrend a támogatott projektek és hatályos szerződések esetében is. Kizárólag a Közép-Magyarországi régióból érkezett be pályázat a *GOP 4. – Pénzügyi eszközök* és *GOP 5. – Technikai segítségnyújtás* prioritásokra.

A GOP-ra igényelt 428,77 milliárd forint támogatásból a legnagyobb igény a *GOP 4. – Pénzügyi eszközök* és a *GOP 2. – A vállalkozások (kiemelten a kkv-k) komplex fejlesztése* prioritásra érkezett be – ez jelenti az összes, GOP-ra igényelt támogatások közel 50 százalékát, s ezeknél lett a legmagasabb a megítélt támogatások aránya is.

IRODALOM

- Magyar Kormány (2007): *A kis- és középvállalkozások fejlesztésének koncepciója*, Budapest: A Magyar Köztársaság Kormánya, http://www.nfgm.gov.hu/data/cms1402487/kkv_.pdf;
- Nemzetközi Bankárképző Központ (2008): *A kis- és középvállalkozások finanszírozási forrásainak alakulása a forrásbevonást befolyásoló tényezők 2005–2007*, Budapest: Nemzetközi Bankárképző Központ Zrt. http://www.nfgm.gov.hu/data/cms1920916/kkvk_finan_forr.pdf
- NFGM (2007): *A kis- és középvállalkozások fejlesztésének stratégiája 2007–2013*, Budapest: Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium, http://www.nfgm.gov.hu/data/cms1940907/KKV_Strategia_2007_2013.pdf
- NFGM (2008): *A kis- és középvállalkozások fejlesztésének stratégiája, 2007–2013, Éves időközi monitoring jelentés, 2008. Évi jelentés*, Budapest: Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium, http://www.nfgm.gov.hu/data/cms1940906/KKVstrat_idokozi.pdf
- NFÜ (2007) *A Gazdaságfejlesztési Operatív Program akcióterve 2007–2008* http://www.nfu.hu/uj_magyarország_fejlesztési_terv_2